

Kūdras nozare un ilgtspēja

Ingrīda Krīgere LKA valdes locekle

Rīga, 22/03/2022

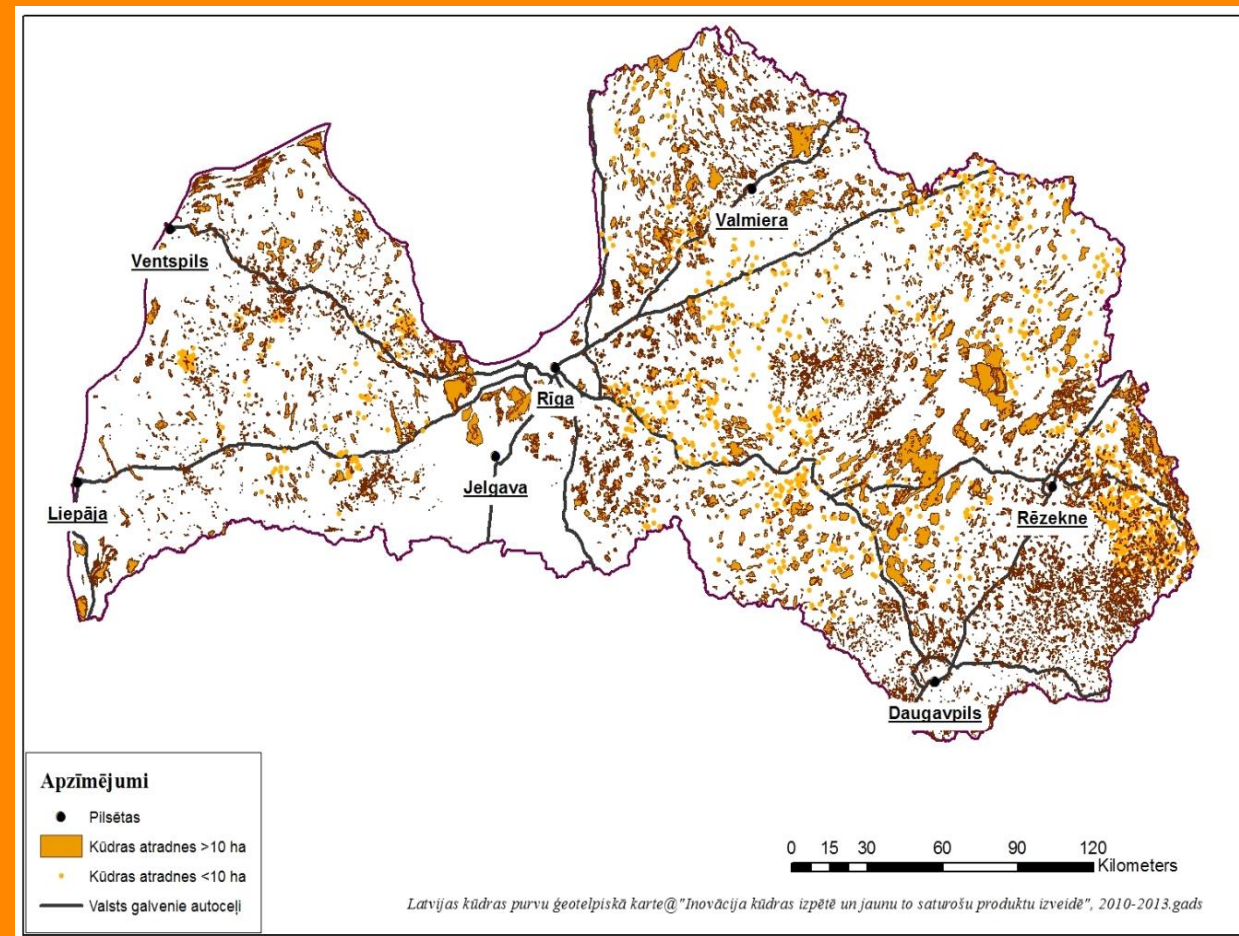
Latvijas Kūdras
asociācija

Purvi klāj 10% no Latvijas teritorijas

Kūdras ieguve notiek 4% no kūdras atradņu teritorijas

40% no kūdras atradņu teritorijas ir īpaši aizsargājamās dabas teritorijās

Kūdra lēni atjaunojas

- Latvijā nokrišņi pārsniedz iztvaikošanu
- Atradnēs uzkrājušās 1,7 miljardi t kūdras
- Gadā uzkrājas aptuveni 1,6 miljoni t kūdras
- 10 gadu griezumā vidēji gadā tiek iegūts 0,95 miljoni t kūdras

+0,65 milj t pieaugums gadā

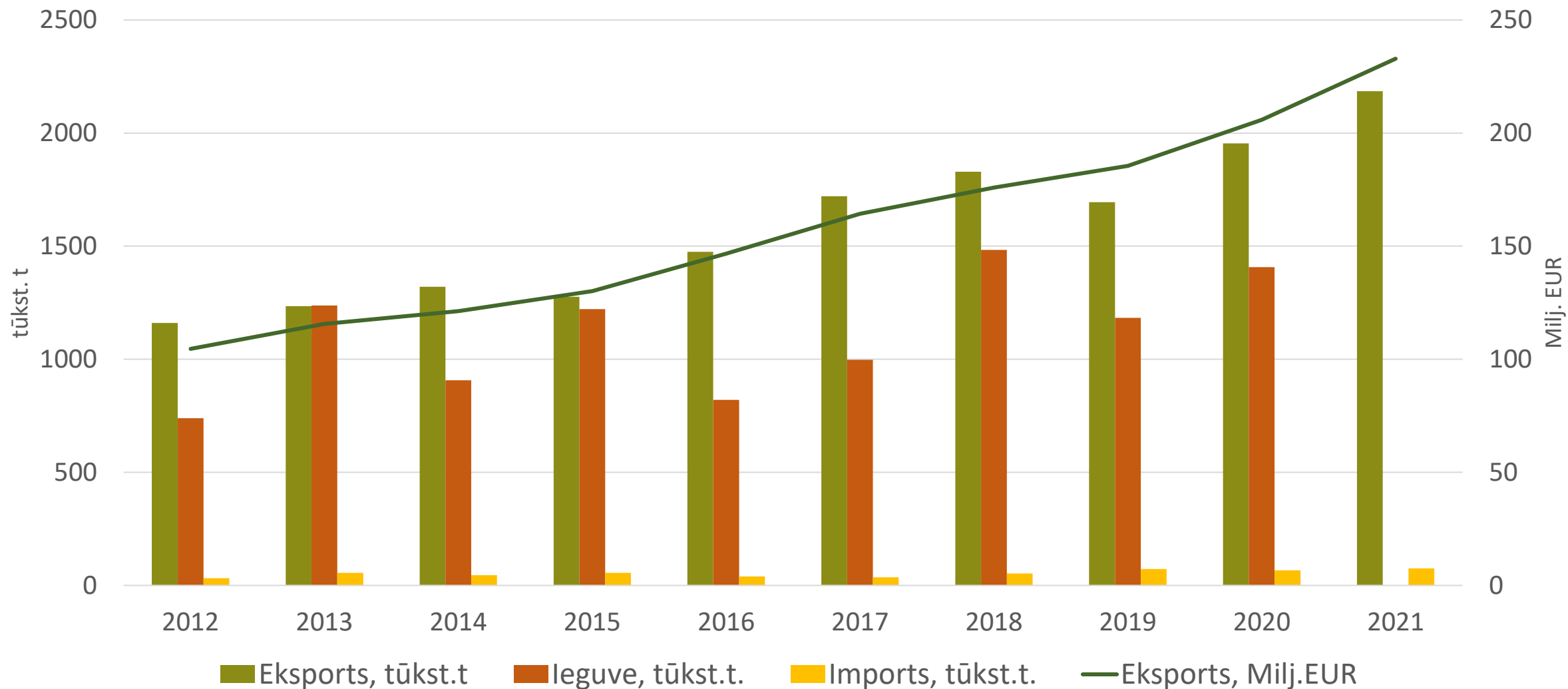

Kūdras resursi Latvijas tautsaimniecībā

- Licences 25 739 ha (01.01.22)
- 127 licences, 100 purvos
- Darba vietas 2200/3000
- 62 uzņēmumi
- Investīcijas 2019.gadā 20 milj EUR
- Nodokļi vidēji 20 milj EUR gadā
- Kūdra veido 1,44% no Latvijas eksporta (EUR)

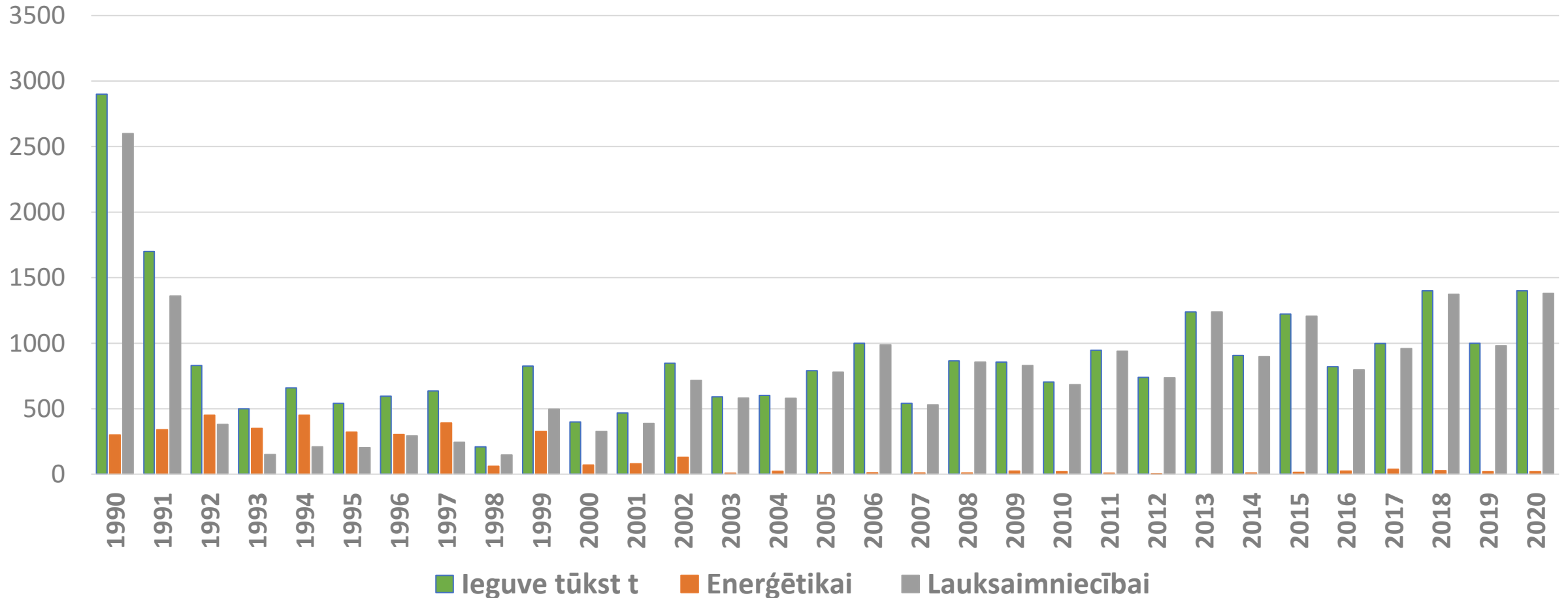
leguve, eksports, imports tūkst.t, eksports milj EUR 2012. - 2021. gads

Dati: CSP

Latvijā iegūtā kūdra un tās izmantošana 1990-2020

LVGMC, CSP

Kūdras nozīme

- Latvijā iegūtā kūdra ir trešā daļa jeb **31%** no profesionālajā dārzkopībā izmantotās kūdras ES
- **97%** no Latvijā iegūtās kūdras izmanto dārzkopībā dārzeņu, dekoratīvo augu un koku stādu audzēšanā
- **1,4%** izmanto enerģētikā
- **93%** no iegūtās kūdras tiek eksportēta

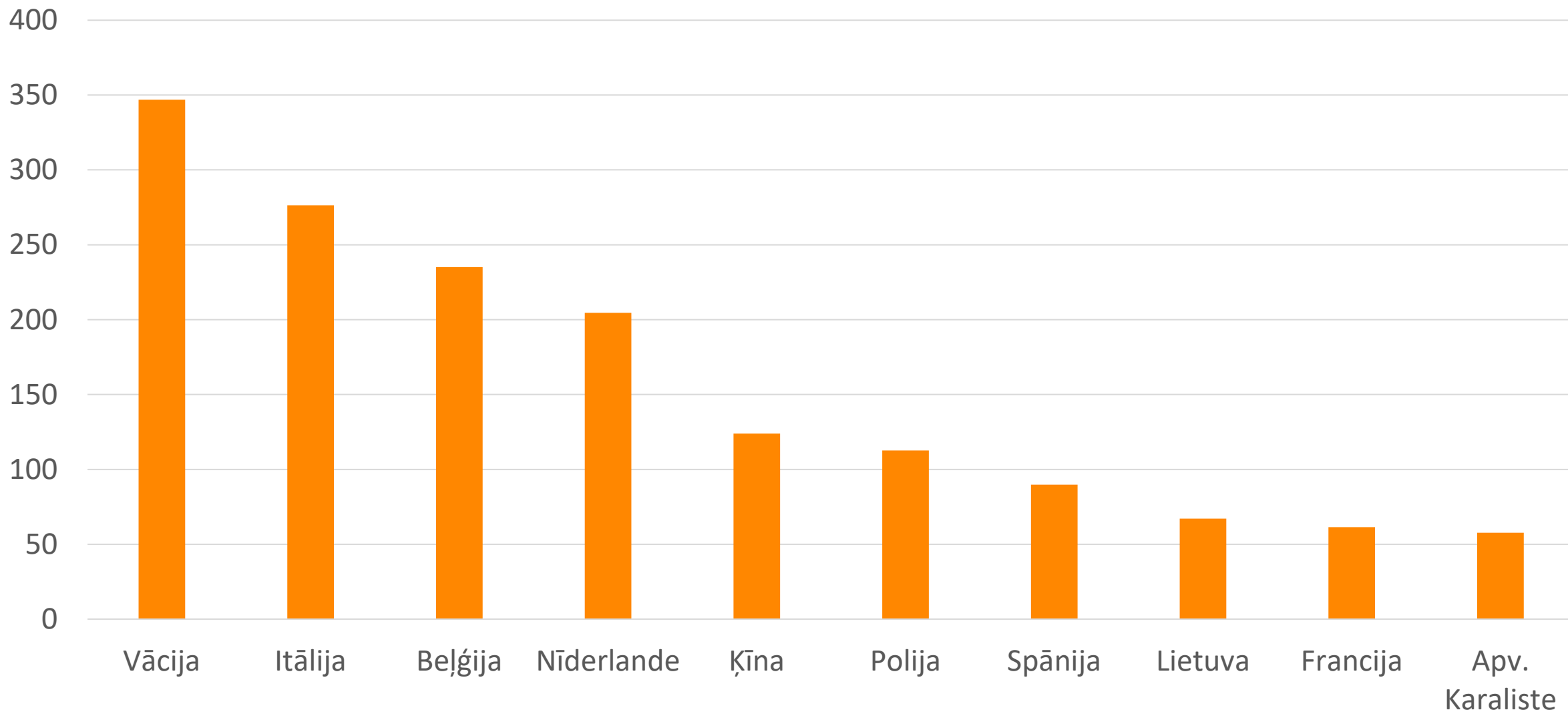
- Kūdras izmantošana dārzkopībā ES rada:
 - 42 miljardu euro apgrozījumu gadā
 - 502,5 tūkst. darba vietu
- Latvija eksportē uz ES 1,4 milj. t kūdras produktu gadā;
- Latvijas kūdras izmantošana dārzkopībā ES rada 12,6 miljardu euro apgrozījumu un 150 750 darba vietu

**Profesionālajā
dārzkopībā
pasaulē
70% kūdras
substrāti**

Latvijas kūdras eksports 2021. gadā, TOP10, tūkst. t

Dati: CSP

Kūdras ieguves un izmantošanas ietekme uz klimatu

- 70 milj. meža stādu izaudzēšanai patērē 45 500 m³ (9100 t) kūdras;
- Šo kūdras apjomu var iegūt no 75 ha kūdras ieguves lauku;
- Ieguves laikā radot 10 010 t CO₂ SEG emisiju;
- Ar 70 milj. koku stādu var apstādīt 28 000 ha (vidēji 2500 stādi/ha) zemes;
- Iestādītais mežs 70 gadu laikā radīs piesaisti 12 320 000 t CO₂ (vidēji 440 t/ha).

**Piesaiste 1230 x pārsniedz ieguves
emisijas**

Pieprasījuma prognoze substrātiem līdz 2050.

Planētas iedzīvotāju skaits (2017.gadā - 7 miljardi, 2050.gadā būs 10 miljardi)

2050.gadā pārtikas nodrošināšanai un kokiem, dekoratīvajiem augiem būs nepieciešams par 415% vairāk substrātu

Pieprasījums pēc kūdras augs par 250%

Substrāts	2017. Milj. m3/gadā	2050. Milj. m3/gadā	Pieaugums %
Kūdra	40	80??	250
Kokosšķiedra	5	35	700
Kokšķiedra	2	25	1250
Miza	1	10	1000
Komposts	1	5	500
Perlīts	1,5	10	667
Akmens vate	0,9	4	433
Augsnes/tufi	8	33	413
Jauns		23	
KOPĀ	59	244	415

Kūdra aprites ekonomikas sastāvdaļa

- Kūdra ir neaizvietoājams, dabīgs substrāts
- 30 gadu laikā nav atrasta alternatīva (apjomā un kvalitātē)
- Pēc izmantošanas stādu audzēšanai kūdra nav atkritumi, bet gan augsnes ielabotājs
- Alternatīvie substrāti ir ar lielu klimata «pēdu» (RTU pētījums)

1 m³ kūdras =
7000 stādu =
16 t gurķu

1 m³ kūdras ieguve rada
0,0018 t SEG emisiju

The background of the right side of the image is a close-up photograph of many green cucumbers. Overlaid on this background is a large, solid orange circle. Inside the circle, the text "16 t" is written in a large, bold, black font.

16 t

**1 m³ kūdras =
7000 stādu =
32 t tomātu**

**1 m³ kūdras ieguve rada
0,0018 t SEG emisiju**

**1 m³ kūdras =
7000 stādu =
2,8 ha mežs**

2,8 ha meža 70 gados piesaista
1232 t CO₂

**1 m³ kūdras ieguve rada
0,0018 t SEG emisiju**

2,8ha

MK 2020.gada 17. novembris

- Prognozējams pieejamais kūdras resursu apjoms un ieguves platība tautsaimniecībai

26 000 ha / vidēji 1,2 milj.t gadā

Kūdras Ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādnes 2021.- 2030.gadam

Taksonomijas regula

Klimatam draudzīga finansējuma atbalsts

2021. gada 3.08.
publicēts Ilgtspējīgas
finanšu platformas
ziņojuma projekts –
provizorisks
redzējums un
ieteikumi
saimnieciskajām
aktivitātēm un
tehniskajiem
pārbaudes kritērijiem

Neradīt būtisku kaitējumu/Klimata pārmaiņu mazināšana /Mitrāju
un kūdrāju pienācīga aizsardzība

Neizmanto kūdru vai kūdru saturošu produktu vai materiālu
piemēram, kā augšanas vidi, mēslojumu, pakaišus, utt.

“Do no significant harm (‘DNSH’)” kritērijs “ No use of peat or peat
containing product or material e.g., as growing medium, fertilizer,
animal bedding, etc.”

Atbilstība vides mērķiem

- **Klimata pārmaiņu mazināšana**

Pašreizējā SEG emisiju aprēķinu metodika (tūlītēja oksidācija) neatbilst realitātei.

Kūdra turpina saturēt oglekli.

- **Pielāgošanās klimata pārmaiņām**

Klimata pārmaiņu dēļ karstuma un sausuma periodi kļūst arvien garāki. Augu (pārtikas, meža, dekoratīvo) audzēšana kontrolētā vidē (siltumnīcās), izmantojot kūdru, ir mazāk atkarīga no klimata pārmaiņām.

- **Ilgspējīga ūdens un jūras resursu izmantošana un aizsardzība**

Augu (pārtikas, meža, dekoratīvo) audzēšana kontrolētā vidē, izmantojot kūdru, ļauj taupīt ūdens resursus.

- **Pāreja uz aprites ekonomiku**

Kūdra dārzkopībā - aprites ekonomikas paraugs.

Pēc izmantošanas tā atgriežas vidē – uz lauka, dārzā, mežā un turpina saturēt oglekli.

Kūdra nepieciešama arī dekoratīvo augu audzēšanai pilsētu apzaļumošanai, arī šajā gadījumā tā atgriežas dabā.

Kūdru izmantojot siltumnīcās pārtikas un stādu audzēšanai, to pēc izmantošanas izkliedē uz lauka augsnes ielabošanai.

- **Piesārņojuma novēršana un kontrole**

Kūdra pēc izmantošanas nekļūst par atkritumu, atšķirībā no citiem substrātiem (akmens vate).

Augu audzēšana kontrolētā vidē, izmantojot kūdru ļauj samazināt nepieciešamā mēslojuma apjomu.

Fit for 55 pakotnes projekts

Izmaiņas LULUCF/ZIZIMM regulā

Mērķi:

- Palielināt sektoru mērķus un samazināt emisijas par 55 % 2030
- Izveidot papildu finansiālus stimulus emisiju samazināšanai un piesaistes palielināšanai ZIZIMM sektorā
- Sertifikācijas sistēma oglekļa emisijām

Iespējas:

- Piemēram, kūdras substrāti, var palīdzēt ES sasniegt mērķi palielināt oglekļa piesaisti
- Komisijas plāns iestādīt 3 miljardus koku ir iespēja parādīt kūdras substrātu nozīmi klimata uzlabošanai.

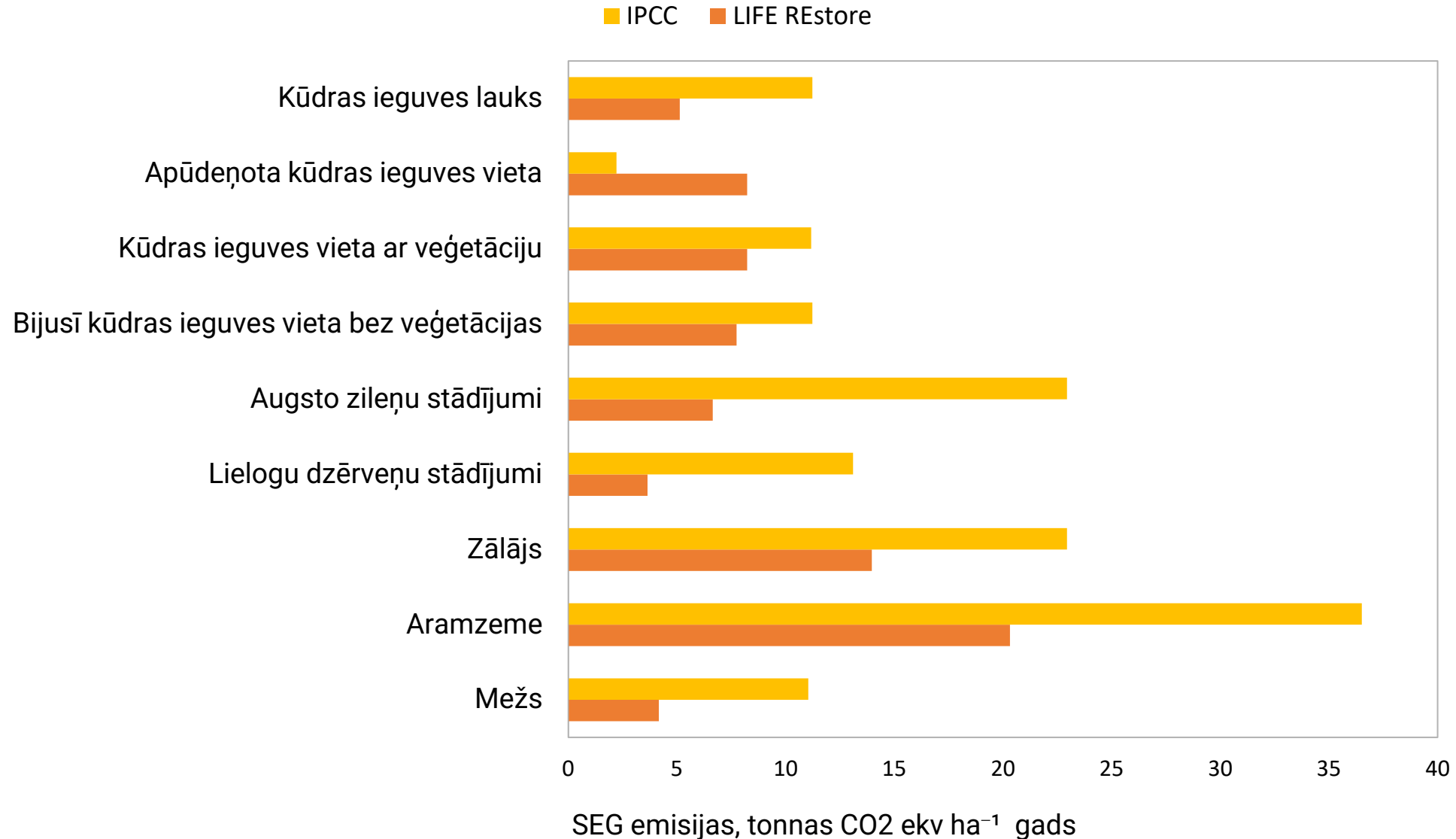
LIFE REstore SEG emisiju faktoru un IPCC vadlīnijās iekļauto emisiju faktoru salīdzinājums dažādiem zemes lietojuma veidiem

IPCC metodikā
kūdras ieguves
radītais SEG
emisiju apjoms ir
pārvērtēts

Trūkst pētījumu

Daudz pieņēmumu

Resurss: LIFE Restore

Turpmākā rīcība

- Pētījumu veikšana reālās situācijas apzināšanai
- Jāizstrādā kompensācijas mehānismu shēma ar skaidriem noteikumiem (apmežošana, ogu audzēšana, vēja enerģija, platību renaturalizācija)
- Vēsturisko, nerekultivēto platību rekultivācija (izņemot teritorijas, kur saimnieciski izdevīgi vispirms ir iegūt tur esošo resursu un tad veikt rekultivāciju)
- Lielākas pievienotās vērtības radīšana
- Jāveicina kūdras produktu ražošana Latvijā (substrātu rūpnīcu attīstība, celtniecība, citu produktu ražotņu izveide)
- Jāveicina apstrādāta produkta eksports

Turpmākā rīcība

- Jāveicina vietējais patēriņš atbalsts siltumnīcām, stādu audzētavām
- Jāveicina jaunu tehnoloģiju izmantošana kūdras ieguves nozarē, jāveic zinātniski pētījumi
- Pētniecības attīstība dabas resursu ilgtspējīgai izmantošanai vides un klimata mērķu kontekstā, jaunu produktu izstrāde

Der atcerēties

Kūdra – drošības spilvens

Pieejams vietējais resurss,
nepieciešamības gadījumā izmantojams
valsts enerģētiskās neatkarības
palielināšanai

Par kūdras nozares ilgtspēju

Ingrīda Krīgere, LKA valdes locekle

www.peat.lv

Rīga, 22.03.2022.

Latvijas Kūdras
asociācija